

De stand van zaken in het onderzoek naar de resultaten van SWPBS in Nederland
9 juni 2017

Inmiddels zijn de TFI en de SET op meer dan 120 scholen afgenomen. Voor sommige scholen was dat een kennismaking met deze instrumenten. Op 68 basisscholen zijn ze dit jaar voor de tweede keer afgenomen. Deze scholen kunnen goed zien wat er veranderd is in het afgelopen jaar.

Uit de analyses van de TFI en de SET (eerste meting) vallen een aantal zaken op:

- Gemiddeld zijn scholen in Nederland 2 jaar en 5 maanden bezig met het implementeren van SWPBS op het moment dat de TFI wordt afgenomen. De startdatum varieert van 1 maand geleden tot 6 jaar en 3 maanden geleden.
- De gemiddelde score op de TFI is 59,5% en op de SET 69,6%. Dat de SET gemiddeld zo'n 10% hoger scoort dan de TFI wisten we al uit Amerikaans onderzoek. Daarom worden er bij de TFI en de SET ook verschillende getallen gehanteerd als grens, die aangeeft dat Groen op orde is: bij de TFI is dat een score van 70% en bij de SET een score van 80%.
- Deze getallen zijn belangrijk omdat we uit onderzoek (Simonsen et al, 2012) weten dat de implementatie van SWPBS positieve effecten in de school teweeg brengt: vermindering van gedragsproblemen, verbetering van het pedagogisch klimaat in de school en SWPBS biedt leraren concrete handvatten om met gedragsproblemen om te gaan waardoor ze zich competentier voelen. Een voorwaarde om deze positieve effecten te bereiken is dat SWPBS met een bepaalde mate van betrouwbaarheid wordt ingevoerd. Dat wil zeggen dat je ongeveer 70-80% van de kenmerkende elementen van SWPBS in je school gerealiseerd moet hebben voordat je resultaat kunt verwachten.
- De scholen die aan het onderzoek meedoen staan verspreid over het hele land, zowel in de grote stad als op het platteland. De meeste scholen zijn basisscholen, daarnaast doen er SBO's, scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs, scholen voor voortgezet onderwijs en 1 MBO mee.
- Op zowel de TFI als de SET geven scholen (onder begeleiding van een getrainde PBS deskundige) aan of een bepaald kenmerkend onderdeel van SWPBS aan- of afwezig is (niet aanwezig is een score '0', gedeeltelijk aanwezig is een score '1' en volledig aanwezig is een score '2'). Deze scores zijn geanalyseerd om te zien hoe SWPBS er op Nederlandse scholen uitziet. Bijna alle scholen bepalen waarden en bijbehorende gedragsverwachtingen. Opvallend daarbij is wel dat leerlingen die waarden onvoldoende kunnen benoemen. Dat kan bijvoorbeeld komen doordat het voor leerlingen lastig is om een concept als 'waarden' te kunnen duiden of dat leraren bij het aanleren van de gedragsverwachtingen onvoldoende benoemen waarom iets belangrijk is ("dat doe je omdat het veilig is"). Gewenst gedrag wordt voldoende positief beloond in de meeste scholen. Lastiger is het voor scholen om een consistent systeem van omgaan met probleemgedrag vorm te geven in hun school. Ongeveer driekwart van de scholen (73%) werkt op de een of andere manier met een gedragsincidenten registratieformulier. Terugkoppeling van de resultaten van SWPBS naar belanghebbenden (leraren, ouders, ketenpartners) gebeurt nog maar op weinig scholen (38% van de scholen).

Op dit moment worden de analyses verwerkt tot een artikel.

Wat staat er de komende periode op de rol:

- Het afronden van een artikel over het bevragen van PBS experts over de culturele aanpassingen van SWPBS aan de Nederlandse schoolcontext.
- Het verzamelen van data op 68 scholen voor basisonderwijs in het derde jaar van de longitudinale studie uit het onderzoek.

We houden jullie op de hoogte! Als je niet kunt wachten op de publicatie van de artikelen, bezoek dan de workshops op de SWPBS conferentie in november in Utrecht.

Met positieve groet,

Monique Nelen

Windesheim Expertisecentrum PBS